

SVENSKA KOMMITTÉN FÖR EN NORDISK
PATENTBESVÄRSINSTANS

Statsrättsliga synpunkter.

Enligt 81 § tredje stycket regeringsformen, vilket stycke tillagts genom beslut vid 1964 och 1965 års riksdagar (prop. 1964: 140 och SFS 1965: 46), får beslutanderätt, som enligt regeringsformen tillkommer Konungen och riksdagen, gemensamt eller var för sig, eller annat statligt organ och ej avser frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av grundlag, i begränsad omfattning överlätas på mellanfolklig organisation för fredligt samarbete, till vilket riket är eller skall bli anslutet. Beslut om sådan överlåtelse skall enligt bestämmelsen fattas antingen i den ordning som gäller för grundlagsändring eller också genom samfällt beslut av Konungen och en riksdag, om den tidsutdräkt som är förenad med nyss angivna ordning är till men för riket. I sistnämnda fall erfordras för beslut om överlåtelse, att i vardera kammaren minst fem sjättedelar av de röstande och minst tre fjärdedelar av ledamöterna vid votering instämt i beslutet.

I den proposition, varigenom förslag framlades om ändring i 81 § regeringsformen, uttalade departementschefen (s. 133), att regeringsformen i sin dåvarande utformning torde lägga hinder i vägen för överlåtelse av konstitutionella befogenheter på utomstående organ och därmed också för rikets medverkan i sådant internationellt samarbete som krävde att dylik överlåtelse skedde. Med uttrycket konstitutionell befogenhet åsyftades enligt departementschefen beslutanderätt som enligt regeringsformen tillkom Kungl. Maj:t och riksdagen, gemensamt eller var för sig, eller annat statligt organ, dvs. befogenhet som i avsaknad av det föreslagna stadgandet inte skulle kunna fräntas organet utan ändring av regeringsformen. Ingen erinran gjordes häremot under lagstiftningsärendets fortsatta behandling.

Enligt 18 § regeringsformen skall Konungens rätt att pröva och avgöra besvär som jämlikt författningarna får fullföljas hos Konungen i statsdepartementen, i den omfattning som bestäms i särskild lag, stiftad av Konungen och riksdagen samfällt, uppdras åt regeringsrätten. Det finns således inte någon i regeringsformen stadfäst befogenhet att fullfölja talan till regeringsrätten i administrativa ärenden utan rätten därtill är beroende av vad som stadgas därom i det särskilda fallet. Rätten att fullfölja talan till regeringsrätten i ärenden rörande ansökan om patent kan t. ex. slopas eller prövningen av klagomål över besvärsavdelningens beslut uppdras åt annan inhemsk myndighet. Med den innebörd uttrycket konstitutionell befogenhet har enligt departementschefens uttalande föreligger det följaktligen inte något hinder mot att överlåta prövningen av besvär i patentansökningsärenden på ett internordiskt organ.

För en sådan uppfattning talar vidare, att det inte ansetts oförenligt med regeringsformen att ingå överenskommelser om gränstillsamarbete med Norge och Finland.* Överenskommelserna innebär, att tulltjänst i viss utsträckning kan utföras av det ena landets tulltjänstemän på det andra landets territorium. I överenskommelserna finns vidare regler om bl. a. användningen av tvångsmedel.

Avgifter som genom lagstiftningen kan komma att åläggas part för rätt att fullfölja talan till organet synes inte kunna anses ha karaktär av beskattning.

Med hänsyn till det anförda synes för svensk del hinder inte möta mot att genom en vanlig lagstiftningsakt överlåta prövningen av besvär i patentansökningsärenden på en nordisk instans.

* Jfr. uttalande av lagrådet i prop. 1959:180 s. 51.